

Candidates must complete this page and then give this cover and their final version of the extended essay to their supervisor.

Candidate session number

Candidate name

School number

School name

Examination session (May or November)

May

Year

2013

Diploma Programme subject in which this extended essay is registered: Finnish B group 2

(For an extended essay in the area of languages, state the language and whether it is group 1 or group 2.)

Title of the extended essay: Ture henkilöihän kehitys litteästä
pyöreäksi hahmoksi Kauko Röyhkän romaanissa
'Kaksi aurinkoa'

Candidate's declaration

This declaration must be signed by the candidate; otherwise a grade may not be issued.

The extended essay I am submitting is my own work (apart from guidance allowed by the International Baccalaureate).

I have acknowledged each use of the words, graphics or ideas of another person, whether written, oral or visual.

I am aware that the word limit for all extended essays is 4000 words and that examiners are not required to read beyond this limit.

This is the final version of my extended essay.

Candidate's signature:

Date:

Supervisor's report and declaration

The supervisor must complete this report, sign the declaration and then give the final version of the extended essay, with this cover attached, to the Diploma Programme coordinator.

Name of supervisor (CAPITAL letters)

Please comment, as appropriate, on the candidate's performance, the context in which the candidate undertook the research for the extended essay, any difficulties encountered and how these were overcome (see page 13 of the extended essay guide). The concluding interview (viva voce) may provide useful information. These comments can help the examiner award a level for criterion K (holistic judgment). Do not comment on any adverse personal circumstances that may have affected the candidate. If the amount of time spent with the candidate was zero, you must explain this, in particular how it was then possible to authenticate the essay as the candidate's own work. You may attach an additional sheet if there is insufficient space here.

This declaration must be signed by the supervisor; otherwise a grade may not be issued.

I have read the final version of the extended essay that will be submitted to the examiner.

To the best of my knowledge, the extended essay is the authentic work of the candidate.

I spent hours with the candidate discussing the progress of the extended essay.

Supervisor's signature

Date

Assessment form (for examiner use only)

Achievement level

Criteria	Examiner 1 maximum	Examiner 2	maximum	Examiner 3
A research question	2	2	2	
B introduction	2	2	2	
C investigation	4	4	4	
D knowledge and understanding	4	3	4	
E reasoned argument	4	3	4	
F analysis and evaluation	4	2	4	
G use of subject language	4	2	4	
H conclusion	2	2	2	
I formal presentation	4	3	4	
J abstract	2	2	2	
K holistic judgment	4	2	4	
Total out of 36		27		

*Ture henkilöhahmon kehitys litteästä pyöreäksi hahmoksi Kauko Röyhkän
romaanissa Kaksi aurinkoa*

Candidate number:
Session number:

Session: May 2013
Extended Essay
Finnish B
Group 2 Category 3
Word Count:3431

Tiivistelmä

Tutkimukseni kohteena on vuonna 1996 ilmestynyt Kauko Röyhkän romaani *Kaksi aurinkoa*. Romaani kertoo jatkosodan aikaisesta yhteestä, joka luo mullistavaa musiikkia sodan ankeassa maisemassa. Tutkimuksessa tarkastelen sitä, miten yhtyeen jäsen Ture Harma kehittyi litteästä henkilöahmosta pyöreäksi henkilöahmoksi sekä harmonikan käyttöä, symbolina Turelle. Analyysissä käytän lähilukua ja hermeneuttista analyysia. Kehitystä tutkin kirjallisten keinojen, muiden hahmojen kuvauksen ja Turen oman kuvauksen ja sisäisen dialogin kautta.

Jakamalla tutkimuksen käsittelyn kolmeen lukuun, oli yllämainitut aiheet selkeästi tarkastettavissa. Alku keskittyy Turen olemukseen litteänä henkilöahmona ja hänen kuvaustaan muiden henkilöahmojen ja kirjallisten keinojen kautta. Tässä luvussa tärkeäksi nousi Turen toistuvat tavat ja sosiaalinen osaamattomuus. Moni Turen fyysiset piirteet, kuten pään roikottaminen ja mumiseminen pitävät hänet hienovaraisesti, mutta varmasti, litteänä henkilöahmona.

Seuraava luku keskittyy siihen, miten harmonikka toimii symbolina Turelle. Harmonikka ja Turen soittotaito instrumentin kanssa, rinnastuivat hänen kehityksessään, etenkin sosiaalisesti. Molempien hiljaisuus muuttuu ääneksi kirjan edetessä ja harmonikan riisto Turelta rinnastuu hänen vangituksi tulemiseen. Kiinnostava seikka piilee siinä, että Turen avustama vepsäläistyttö soittaa myös harmonikkaa. Vepsäläistyttö on myös syy joillekin Turen valinnoista jotka täydentävät häntä henkilöahmona.

Viimeinen luku siirtyy tarkastelemaan Turea pyöreänä henkilöahmona ja miten hänet täydennetään. Elämäänsä mullistavien valintojen kautta on yksi tärkeimmistä tavoista, jolla Ture kehittyi. Myös muiden hahmojen kuvaus Turesta muuttuu tämän kehittyessä ja monta omaa Turen vakaumusta rikkoo Ture itse. Näkökulman muuttuu kun Turesta tulee päähenkilö ja hänen sisäisiä ajatuksia tuodaan esille, luoden pyöreämmän henkilöahmon.

Tekstin analyysin ja symboliikan avulla Turen muokkautumisesta litteästä pyöreäksi hahmoksi saa tarkan kuvan, ja muokkautuminen sivuhenkilöstä päähenkilöksi tulee tarkemmaksi. Tämän kehityksen tietoisuus auttaa tulkitsemaan kirjaa ja myös toimii esimerkkinä siitä miten sivuhenkilöstä voi tulla tarinan päähenkilö.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Tutkimuksen tausta.....	4
2.1. Kauko Röyhkä ja hänen tuotantonsa.....	4
2.2. Tutkimuksen teoriatausta.....	4
3. Ture litteänä henkilönä	5
3.1. Ture muiden henkilöhahmojen kuvailemana.....	5
3.2. Turen staattisuus henkilöhahmona.....	6
4. Harmonikka motiivina	8
5. Ture pyöreänä henkilöhahmona	9
5.1 Pyöreän hahmon synty.....	9
5.2 Ajatuksia ja tunteita.....	12
6. Lopuksi	13
Kirjallisuus	15

1. Johdanto

Kauko Röyhkän vuonna 1996 ilmestynyt kirja *Kaksi aurinkoa* kertoo tarinan jatkosodan aikaisesta musiikkiyhtyeestä, joka merkillisistä olosuhteista huolimatta luo mullistavaa musiikkia valloitetussa Äänislinnan kaupungissa. Yhtyeen luomista ja kehitystä kuvataan kolmen yhtyeen jäsenen kautta: Elis, Tyti ja Ture Harma. Kirjan päätyttyä Ture on ainoa eloonjäänyt yhtyeestä, heidän tultua venäläisjoukkojen väijytyksen kohteeksi.

Esseessäni aion tutkia Ture Harman kehitystä litteästä henkilöahmosta pyöreäksi henkilöahmoksi. Tutkimusaluetta rajattiin analyysistä Turen henkilöahmosta kokonaisuudessaan Turen henkilöahmon kehitykseen jotta tutkimus olisi mahdollisimman tarkka. Tutkimukseni kohteena ovat Turen kuvaaminen litteänä hahmona muiden henkilöiden ja kirjallisten keinojen kautta, harmonikkaa toistuvana motiivina ja symbolina Turen kehitykselle sekä Turen kuvaaminen pyöreänä hahmona hänen omien havaintojen ja kuvauksen kautta, kuvausta kirjallisilla keinoilla että kuvausta muiden hahmojen näkökulmasta. Tutkimukseni on nykykirjallisuuden tutkinta ja tarkastelen romaania käyttäen lähilukua ja narratologian peruskäsitteitä. Täten voin tulkita täsmällisemmin Turen henkilöahmoa ja myös teoksen teemat tulevat esille paremmin Turen kautta.

Litteät henkilöahmot ovat Rimmon-Kenan mukaan ”temperamentteja’, karikatyyreja, tyyppejä”(Rimmon-Kenan 1983: 54). Pyöreät henkilöahmot sen sijaan ”määritellään kontrastiivisen implikaation kautta henkilöksi”(54). Kirjan alussa Ture kuvailaan masentuneen erakon rooliin ja hän pitäytyy tässä pitkään. Turen käytyä läpi elämänmullistavia kokemuksia hänestä muokkautuu pyöreä hahmo, omien kontrastien ja konfliktien kanssa.

Turen kehitys litteästä karikatyyristä sosiaalisesti pyöreäksi hahmoksi sekä harmonikan käyttö motiivina ja symbolina kehitykselle ovat tutkimuksen arvoisia kohteita, sillä Ture henkilöahmona on keskeisessä asemassa romaanissa. Turen henkilöahmo on myös tärkeässä asemassa analysoidessa tai keskustellessa romaanista. Romaani itsessään kuvaa sotaa valtavirrasta poikkeavalla tavalla, tuoden esiin sen inhimillisyyden riistävät piirteet, toisin kuin useammat suomalaiset sotakertomukset, kuten Tuntematon sotilas, mikä luo kuvan rohkeista miehistä jotka taistelevat itsenäisyydestään. Tämän kaltainen sodan kuvaus luo henkilöahmoja, jotka myös poikkeavat tavanomaisista sotasankareista. Lisäksi tämä essee voi kenties avata asioita muille, jotta romaania ymmärtäisi ja pystyisi analysoimaan paremmin.

2. Tutkimuksen tausta

2.1. Kauko Röyhkä ja hänen tuotantonsa

Kauko Röyhkä (oikealta nimeltään Jukka-Pekka Välimaa) syntyi Valkeakoskella 12. helmikuuta 1959. Hän varttui Oulussa ja myöhemmin hän asui Turussa sekä Helsingissä. Röyhkä on levyttänyt 23 pitkäsoitto albumia ja julkaissut 14 proosateosta. Hän on myös sanoittanut lauluja muille artisteille, kolumneja, levy-arvosteluja ja kuunnelmia. Röyhkän todellinen olemus on täysin vieras sekä lehdistölle että lähipiirille. (Pomus)

Röyhkä on ollut kansan tietoisuudessa vuodesta 1980 lähtien, jolloin hänen esikoisalbumi ja esikoisromaani julkaistiin. Hän on saanut leiman ärsyttäjänä ja myös 90-luvun puolessa välissä leimattuna satanistiksi. Vuonna 2004 tehdyssä haastattelussa hän sanoi ”Haluan tehdä jotain erilaista ja mielenkiintoista, sellaista mikä pysäyttää ihmiset kuuntelemaan ja lukemaan. Ei kai minulla muuta. Hyvää musaa haluan tehdä ja hyvää kirjallisuutta” (Virtalehti 2004). Joten ärsyttäjän ja satanistin leima ovat todennäköisemmin median antamia nimityksiä.

Röyhkän kirjoitustyyliä on kutsuttu ”brutaaliksi” ja hänen kirjoitustyyli yleensä pyrkii välttämään kannan ottamista, jättäen henkilöihahmojen tekemien valintojen moraalisuuden lukijan pohdintaan. Röyhkä kuvailee kirjojensa henkilöitä ”rottina, jotka yrittävät vain selvitä” (Lukeminen.fi 2009).

Kaksi Aurinkoa ilmestyi vuonna 1996 ja oli samana vuonna Finlandia-palkinnon ehdokas. Kirjan pohjalta on tehty myös näytelmä joka esitettiin vuonna 2001. Röyhkä on sanonut kirjasta: ”Halusin aivan toisenlaiset ihmiset mukaan toisen maailmansodan maisemiin, okkultistiset ihmiset, muusikot ja mystikot” (Herrasmiesten kirjallisuuskerho 2006).

2.2. Tutkimuksen teoriatausta

Analyysini *Kaksi aurinkoa* romaanista perustuu lähilukuun ja hermeneuttiseen analyysiin. Lähiluku edellyttää ”huomion kiinnittämistä vain tekstin sanoihin, ei sanoja tuottaneisiin ja niitä ympäröiviin konteksteihin” (Koskela & Rojola: 24). Tämän perusteella luen *Kaksi Aurinkoa* romaanin itsenäisenä teoksena, en esimerkiksi osana Kauko Röyhkän kirjallista tyyliä tai osana 1990-luvun aikana julkaistuja kirjoja.

Romaanin osista keskityn Tureen ja tämän kehitykseen. Tarkemmin sanottuna tarkastelen henkilöhahmon kehityksen kuvausta. Kuvaukseen liittyy muiden henkilöhahmojen kommentit kyseisestä henkilöahmosta, henkilöhahmon omat kokemukset ja kuvaus sekä kerronta, etenkin vapaa epäsuora kerronta henkilöhahmon näkökulmasta.

Hermeneuttisen analyysi päämäärä on Jyväskylän yliopiston mukaan “ihmisen toiminnan, kulttuurin, taideteoksen tai tekstin merkityksen syvällinen ymmärtäminen”. Hermeneuttisessa analyysissä hyödynnetään hermeneuttista kehää kutsuttua prosessia, jossa tulkitaan yksityiskohtia, jotka vaikuttavat teoksen tulkintaan kokonaisuutena sekä yksityiskohtien uudelleen tulkintaan.

Analysoidessani Turen kehitystä käytän hyväksi lähiluvun menetelmää analysoimalla Turen kohdistuvan luonnehdinnan ja luoden tämän perusteella väittelyn hänen muutoksestaan litteästä pyöreäksi henkilöahmoksi ja myös harmonikan roolia toistuvana motiivina Turelle. Hermeneuttista kehää sovellan lähilukuun, käyttäen esimerkiksi Turen kehitystä tapana selittää ja tuoda esille kirjan teemoja ja Turen kehitystä sivuhenkilöstä päähenkilöksi.

3. Ture litteänä henkilönä

3.1. Ture muiden henkilöahmojen kuvailemana

Ensimmäiseksi Ture mainitaan kirjassa, kirjeessä Elikseltä Tytille, jossa hän pyytää Tytiä tuomaan ”hyvän hanuristin. Paras jonka hän tietää on eräs Ture Harma” (KA:61). Tämä alustaa Turen sivuhenkilön ja litteän hahmon rooliin, sillä litteistä hahmoista ei saa juurikaan suoraa tietoa, vaan muiden hahmojen havainnot ja kertojan toteamukset ovat kuvauksesta vastuussa. Kirjeessä Turea kutsutaan ”oudoksi tyypiksi” ja että ”häntä [ei] usein pyydetty mukaan silloin ennen sotiakaan.” (KA:61). Jo seuraavassa luvussa tämä tieto vahvistetaan, ja samalla vahvistetaan Turen asema litteänä henkilönä, noudattaen hänestä annettua kuvausta. Seuraavassa luvussa selviää että Ture pyrkii elämään erakkona Helsingissä ja sonnustautuu ”risaisiin villasukkiin ja pitkäksi pehkoksi kasvaneeseen harmaaseen tukkaan” (KA:64). Hänen vuokraemäntä, henkilö kenen kanssa Turella on eniten sosiaalista kanssakäymistä, kuvailee häntä ”laihana ja parroittuneena erakkovuokralaisena” (KA:74).

Tyti pitää heti Turesta tavattuaan tämän. Heidän muutettua Eliksen asuntoon, Tyti huomaa Turen erikoiset tavat ja asuminen hänen kanssaan kuvaillaan ”ahdistavan hiljaiseksi” (KA:75). Näistä havainnoista, mukaan lukien fakta, että Ture ei nuku ennen kuin Tytin valot ovat poissa, luovat

henkilöhahmon joka noudattaa Turelle luotua erakon hahmoa: hän on epämukava ja hankala vieraiden seurassa. Vasta päivä ennen rintamalle lähtöä Ture puhuu Tytille alkoholin avustamana. Hän kertoo olevansa ”syvästi onneton ihminen” (KA:77) ja haluavansa pyytää anteeksi Tytiltä käytöstään. Tämä taas vahvistaa Turen hahmon raukkamaisuutta ja masentuneisuutta. Turen luotua nuotituksen Tytin musiikille, tämä pitää sitä ”erikoisena köynnöksenä ... joka jo ilman lauluakin on mielenkiintoinen” (KA:110). Tämä arvostus Turea kohtaan saa Tytin puhumaan Turen ympäri ja jäämään yhtyeeseen, Eliksen hyökättyä yleisöjäsenen kimppuun heidän esityksensä aikana. Pitäytyen hänen pasifistin roolissa, Ture pysyy staattisena, mutta hänen uhkauksena jättäytyä yhtyeestä ennustavat Turen myöhempää kehitystä.

Elis, kuten aikaisemmin on mainittu, pitää kirjan alussa Turea outona tyyppinä, ollessaan soittokumppani tämän kanssa, jossakin vaiheessa ennen romaanin alkua. Tavattua Turen jälleen Äänislinnassa, Elis toimii Turen väkivallasta pitäytyvälle kasvissyöjä luonteelle vastakohtana, hakeutuen väkivallan pariin ja syöden mieluisesti lihaa. Näiden kahden vastakkaisasettelu tiivistyy mainiosti heidän käydessä keskustelua sodasta: ”sodassa kaikki ovat lopulta pelkkää lihaa, toiset panemista ja toiset tappamista varten. Siinä on jotakin rehellistä ja yksinkertaista, josta minä pidän. - Minä en ole samaa mieltä, Ture sanoo” (KA:182). Ture kieltää tässä täysin Eliksen väitteen, ajattelematta asiaa ja jälleen pitäytyen hänelle luodussa luonnetyyppissä. Soittaessaan jokilaivalla, matkalla rintaman halki, Eliksen tunteet Turea kohti muuttuvat. Huomatessaan Tytin musiikin kauneuden, hän alkaa tuntea sympatiaa Turea ja muita yhtyeen jäseniä kohtaa, ”koska nämä ovat soittajia ja soittavat suurta musiikkia”(KA:220). Ture on tässä vaiheessa kehittynyt melko vähän henkilöhahmona ja Eliksen tunteet, kuten Turen uhkaus jättäytyä yhtyeestä, ennustavat tulevaa kehitystä.

3.2. Turen staattisuus henkilöhahmona

Asunnossa, jossa Ture asustaa Helsingissä, on muun muassa kolmijalkainen tuoli missä ”kukaan kuolevainen ei voi istua kaatumatta kumoon. Se oli jäänyt nurkkaan lojumaan, niin kuin moni muukin asia tässä kämpässä” (KA:64). Tämä on esimerkki kirjassa ilmaantuvasta vapaasta epäsuorasta kerronnasta, jonka kautta kertoja valaisee Turen sisäisiä tunteita. Ture tuntee itsensä yhdeksi asioista, mikä on jäänyt nurkkaan lojumaan ja tämä ajatus saa tukea seuraavalla sivulla, jossa lukee ”myös rikkinäinen ja hyödytön ihminen voi vielä olla hyödyksi ... ja Ture jos joku tuntee olevansa hyödytön. Vaimonsa kuoleman jälkeen hän ei out pystynyt iloitsemaan mistään” (KA:65). Tässä katkelmassa sanotaan suoraan, että Ture tuntee olonsa hyödyttömäksi ja on vaipunut masennukseen.

Uskonto on suuri osa Turen elämää, hänen harjoitellessa Abra-Meliniksi kutsuttua mystisismiä, mikä perustuu jollakin tavalla Kristinuskoon, viitaten enkeleihin ja pahoihin henkiin. Turen usko Abra-Melinin harjoituksiin on se, mikä on johtanut hänen erakoitumiseensa ja sosiaalisten taitojen rappeutumiseen. Myös hänen maailmankatsomukseensa vaikuttaa usko, valta, raha ja sukupuolisuhteet, ollen tosin kiellettyjä. Tämän vaikutus Turen myöhempiin vaikeuksiin naissuhteissa on hyvin huomattavissa.

Turea usein kuvaillaan päätä tai muita ruumiinosia roikottaen ja huojuen. Nämä fyysiset piirteet vahvistavat Turen asemaa masentuneena erakkona, ruumiinosien velttous, mikä viittaa Turen kadotettuun elämänhaluun. Turen puhetta luonnehditaan kirjan alussa joko ynisemiseksi tai rykäisemiseksi. Nämä puhetavat ovat oletettavasti sosiaalisesti kömpelöitä ja tukevat Turen litteämäisyyttä henkilöhahmona.

Ulkoiset piirteet, joiden kautta litteä henkilöhahmo yleisimmin kuvataan, kuvaillaan useaan otteeseen, joko vapaan epäsuoran kerronnan kautta, esimerkiksi ”Näillä nurkilla häntä [Turea] varmaan pidetään outona kyöpelinä, jonka tulemisella uhkaamalla äidit saavat pienet lapset kuriin” (KA:64). Tämä toimii esimerkkinä sekä Turen omasta itsetunnon puutteesta, sekä muiden helsinkiläisten suhtautumisesta Tureen. Suoran kerronnan kautta Turesta luodaan kuva vastenmielisen näköisestä henkilöstä, kuvaillen esimerkiksi hänen suutaan kitana ”josta sojottaa muutama talttamaisen pitkä, keltainen hammas” (KA:68) ja Turen kuvastus peilissä kuvataan ”hirviömäiseksi” (KA:71). Tämä tyly ja alentava tapa kuvailla henkilöhahmoa tekee heistä litteän, edistäen karikatyyrimaisuutta.

Uskomuksensa perusteella kasvisyöjänä oleva Ture on tottunut väittämään ihmisille vastaan heidän yrittäen tyrkyttää hänelle lihaa tai muita Turelle epämiellyttäviä asioita. Tästä syntyy toinen aspekti Turen luonteeksi jota voisi kuvailla vakaumukselliseksi. Lihasta kieltäytymisen lisäksi Ture myös vastustaa sotaa ja väkivaltaa. Pasifistin asema tuo Turelle usein harmia armeijan ylemmiltä tahoilta, mutta Ture pyrkii aina välttämään sotaa, väkivaltaa tai näitä edustavia asioita. Esimerkiksi majurin käskettyä Turen hankkimaan univormun, Ture kieltäytyy, väittäen että hän ei ”hyväksy tappamista, ja asepuku oikeuttaa tappamaan toisen ihmisen” (KA:93). Tämän tyyppinen väkivallan karttaminen on voinut syntyä Turen halusta erakoitua, väkivallan tarvittaessa usein toista osapuolta.

4. Harmonikka motiivina

Motiivi on toistuva elementti kirjallisessa teoksessa, jonka avulla luodaan rakenteeltaan kiinteämpi teos. *Kaksi aurinkoa* romaanissa harmonikka toimii motiivina Turen henkilöahmelle. Harmonikka on soittimen lisäksi myös tärkeä osa Turen henkilöahmoa ja identiteettiä.

Ture ja harmonikka ovat kirjassa miltei erottamattomat ja Ture esitellään ensimmäisessä häntä koskevassa luvussa "harmonikkamestariksi" (KA:61). Harmonikan soitto myös rinnastuu hänen kehitykseensä henkilöahmona. Kirjan alussa harmonikka on Turen huoneen nurkassa laiminlyötynä ja keräämässä pölyä. Tämä rinnastaa Turen käsitystä itsestään: turha vanha kapine josta ei ole maailmalla paljon hyötyä. Naapurin rouvan ehdotettua että Ture voisi soittaa jotain, Ture kieltäytyy soittamasta, kuten hän kieltäytyy puhumasta muulloin kun on pakko. Lähdettyä pikaisesti kotoaan Ture ottaa mukaan harmonikan, täten symboloiden hänen piilevää toivoaan olevansa jälleen hyödyllinen. Tytin luona hän ei soita harmonikkaa ja pysyy myös itse hiljaa. Junassa Äänislinnaan Turea vaatii soittamaan sotamies, mutta Ture "heiluttaa päätään ja mumisee jotain epäselvää" (KA:79). Harmonikan soimattomuus ja Turen hiljaisuus taas rinnastuvat.

Turen harmonikansoiton jälleen aloittaminen viihdytysjoukoissa, antaa hänelle syyn elää ja olla osana jotakin. Yhtyeen yhteisen soiton alussa Ture on hieman ruosteessa, sanoen "minä...en ole soittanut [harmonikkaa] moneen vuoteen. En ole edes avannut koteloa"(KA:81). Samaan aikaan hän ei ole sosialisoinut ihmisten kanssa ja hän useimmiten ei löydä tilanteeseen vaadittuja sanoja. Sanat kuvaillaan sinkoilevan hänen päänsä sisällään ja usein sanat, jos niitä tulee, ovat lyhyitä tai pelkkää muminaa.

Kuultuaan Tytin lauluja, Ture innostuu ja alkaa merkitä nuoteille uutta musiikkia käyttäen harmonikkaa apuna. Merkittyään nuotit Ture analysoi niitä ja julistaa, että musiikki on "erikoislaatuista" (KA:91). Harmonikan kautta Ture pystyy löytämään taas onnellisuuden. Uhattuaan jättäytyä yhtyeestä ilmenee että Ture kuitenkin haluaa jatkaa, sillä soittaminen "on pitkästä aikaa alkanut tuntua erittäin mukavalta"(KA:95). Samalla Ture uskaltautuu keskustella häntä kiinnostavan naisen Ritvan kanssa, vaikka häntä hermostuttaa. Heidän suhde on yksi Turen kehityksen kulmakivistä ja harmonikka esiintyy myös siinä.

Harmonikan soittotaidon huipentuma on juuri ennen yhtyeen ensimmäistä varsinaista keikkaa, Mannerheimin syntymäpäiväjuhlassa. Ritva pyytää häntä soittamaan jotakin ja Ture "vetäisee pätkän Bachia" (KA:140). Tämä taidonnäyte saa muut teltassa olijat hetkellisesti ihaillemaan Turea

ja hänen harmonikkaansa, luoden samanlaisen huipentuman Turen kehitykselle raukkamaisesta erakosta itsevarmaksi ja sosiaalisesti soittajaksi. Ritva ei kuitenkaan tämän jälkeen pysy Turen kuvioissa kauaa ja Ritva hakeutuu enemmän Eliksen seuraan. Ritvaa kaupassa avustava vepsäläistyttö Irja kuitenkin auttaa Turea kehittymään lopullisesti, aiheesta enemmän kappaleessa 5.1 *Turen sisäinen kuvaus*. Vepsäläistyttö soittaa myös harmonikkaa. Saatua tämän tiedon ”Ture tuntee valtavan sympatian täyttävän kehonsa” (KA:191) mikä vakuuttaa hänet pelastamaan tytön venäläisiltä, näiden saapuessa kaupunkiin.

Venäläisten sotilaitten vangittua Turen, yksi heistä ”ottaa harmonikan mukaan ... ja paiskaa [sen] metsään. Hän lävistää vielä soittimen keuhkot konepistoolisarjalla” (KA:234). Tämä symbolisesti tuhoaa myös Turen, sillä vankina häneltä viedään kaikki oikeudet ihmisenä ja alistetaan kidutukselle. Vangittuna Ture ei kuule venäläisten juhliessa hanuria, mutta toivoo että heillä se olisi jotta ”voisi näyttää niille mitä osaa ja saada ehkä vähän perunaa palkaksi”(KA:236). Jälleen kerran Turen ja harmonikan yhteys tulee esille ja kuten kirjan alussa mainittiin, harmonikka olisi Turelle pelastuksen avain. Päästyään takaisin Suomen puolelle, Ture kuumehoureissaan kuvittelee olevansa smokissa hanurikotelo mukanaan. Turen ja harmonikan erotomuttomuus tulevat tässä mainiosti esille, sillä jopa unessa, Ture kantaa harmonikkaansa mukana. Sodan jälkeen Ture lopettaa hanurinsoiton sillä se ”tuo hänen mieleensä Äänislinnan ja Syvärin kauhut ja sotaa edeltävän ajan ankeuden. Irjankaan soittoa hän ei kestä kuunnella” (KA:247). Sodan kauheet veivät Turelta, ei vain sukuelimen, myös halun soittaa harmonikkaa. Ture kyllä jatkaa musiikin, erityisesti jazzin soittoa pianolla, mikä merkitsee hänelle uutta sodanjälkeistä aikaa, ja täten uutta vaihetta elämässä.

5. Ture pyöreänä henkilöhahmona

5.1. Pyöreän hahmon synty

Jo kirjan alussa Ture ilmaisee ristiriitoja hänen uskomuksensa ja ajattelunsa välillä. Nämä kuitenkin liittyvät enemmän ihmisten elämellistämiseen, joka on yksi kirjan teemoista, kuin Tureen henkilöhahmona, sillä hän ei tee valintoja omasta tahdosta. Kirjan alussa Ture on masentunut erakko jolta puuttuu elämänhalu, mutta tarinan päätyttyä, kirja on luonut Turesta monipuolisen hahmon jolla on omat ristiriidat luonteessaan. Yksi ensimmäisistä kohdista jossa Turen sisäiset ajatukset kuvataan, on takaumassa. Ture, toimimattomuuden kautta, antaa hänen rakastamansa naisen, eli vaimonsa, maata Georg Malmstenin kanssa, ja ottaa tämän jälkeen paikan Malmstenin orkesterissa. Soittaessaan Georgin takana Ture haluaa ”puraista siltä omahyväseltä sialta korvan

päästä” (KA:104). Tämä on selvässä konfliktissa Turen pasifismi-ajattelun kanssa ja suoraan tämän jälkeen Turen mieltä tarkastellaan vielä tarkemmin, kertojan selostaen hänen untaan. Nämä kaksi vaellusta Turen mieleen ennustavat tulevaa näkökulman vaihdosta, jonka seurauksena koko kirjan loppuosa keskittyy Tureen.

Ruokavalio on myös tärkeä aspekti Ture-henkilöä. Läpi miltei koko kirjan Ture on vakaumuksellinen kasvissyöjä, mutta jouduttua vangiksi ja näännyttyä kolme päivää Ture päättää että “jos elämä riippuu siitä, niin sitten syön [lihaa]”(KA:236). Karattua vankeudesta, Ture alkaa syömään sääksiä ja muita ötököitä pysyäkseen hengissä, siirtyen vakaumuksellisesta kasvissyöjästä selviytyväksi lihansyöjäksi. Muutoksen huipentuma on Turen palattua Äänislinnaan, missä hän haistaa lihakeiton hajun. Saapuessa kattilalle Ture kuitenkin huomaa, että kattilassa onkin venäläissotilas. Kohtaus ei saa häntä hetkahtamaan ja matka vapauteen jatkuu. Tämä välinpitämättömyys sekä lihanhimon että väkivaltaisen kuoleman kanssa ovat suorassa kontrastissa Turen luonteen kanssa, ja vaikuttavat enemmänkin Eliksen luonteenpiirteiltä kuin Turen.

Väkivallasta pitäytyminen on suuri konflikti Turen kohdalla läpi kirjan. Muiden sotiessa hänen ympärillään, Ture pyrkii välttämään väkivaltaa. Kun Turelle määrätään univormu, hän uhkaa jättäytyä yhtyeestä, väittäen että univormu ”oikeuttaa tappamaan toisen ihmisen”(KA:93). Eliksen hyökättyä toisen sotamiehen kimppuun Ture ilmoittaa, että ei “halua olla mukana ryhmässä, jossa harjoitetaan väkivaltaa” (KA:175). Näiden kahden väitteen perusteella Ture voidaan luokitella pasifistiksi. Jopa venäläisten kidutuksen jälkeen, Ture ei tahdo murhata ketään, vaan ”kärsimyksen lopettava laukaus selkään on juuri se, mitä Ture nyt kaipaa”(KA:239). Nähdessään pakosalla piilosta kaksi venäläistä sotamiestä, Turen mielessä käy ajatus heidän kimppuun käymisestä, mutta päättää tätä ajatusta vastaan, väittäen epäsuoran kerronnan kautta että “vaikka hän on hyönteissyöjä, ei hän sentään ole murhamies” (KA:241). Täydellinen käänös murhan ajattelusta tekoon tapahtuu Turen napattua pojan, joka oli aikomuksissa paljastaa Ture venäläisille. Pojan rimpuillessa vastaan Ture hätääntyneenä ottaa puukkonsa ja surmaa pojan. Ture ajattelee tekoaan, mutta ajatus “vain käväisee hänen mielessään” (KA:245). Tämän teon jälkeen Ture on taas rikkonut yhden hänen omista vakaumuksistaan ja hän on jälleen täydentynyt henkilöhahmona. Murha tekoon liittyy myös selviytymishalun lisäksi Turen lupaus vepsäläistyttö Irjalle, että hän veisi tämän kanssaan Suomeen.

Naiset ovat Turelle heikkous. Nähdessään osuuskaupassa kauniin naisen, erakoitumisen aikana, Ture innostuu ja hänen pitää juosta kaupasta ulos oman talonsa suojaan. Äänislinnaan saavuttua hän tapaa Ritvan, joka ystäväystyy Turen kanssa, vaikka tämä änkyttää ja on sosiaalisesti kömpelö. Nähtyään unen samana iltana, jonka hän tulkitsee varoituksena pysyä naisista erossa, ei varoitus

kyllä onnistu käytännössä, Ritvan omistaessa kylän ainoan kaupan. Ritva kyllä osoittaa kiinnostusta Turea kohden, kutsuen tätä viisaaksi mieheksi ja lupautuen tulla katsomaan yhtyeen esitystä. Ture kuitenkin tuntee olonsa hyvin kiusalliseksi, vapaassa epäsuorassa kerronnassa kuvaillen Ritvan katsetta “kuin kaksi teatterin valoheitintä, jotka kohdistuvat häneen”. Myös ennen esitystä Ritva kutsuu Turea enkeliksi ja sanoo että tämä säteilee “ymmärtämystä ja syvää viisautta”. Ture ei kuitenkaan tajua tai ole tajuavinaan, ja käyttäytyy siksi kömpelösti, änkyttäen ja mumisten. Tässä vaiheessa Ture on vieläkin selvästi sosiaalisesti taitamaton ja litteä henkilöhahmona. Ritvan jouduttua raiskauksen uhriksi, Ture ilmestyy paikalle ja Ritva purkaa raivoaan, väittäen että Ture etsii vain jotain joka on “erikoista ja sairasta” (KA:165). Ture väittää vastaan, mutta sisäisesti kyseenalaistaa itseään ja tuntee olevansa kaikkein sairain. Kenties tämä johtuu hänen nousevasta sisäisestä konfliktista hänen suhteestaan naisiin, sillä vaikka hän yrittää kieltää kaikki suhteet, hän kuitenkin hakeutuu Ritvan seuraan. Heidän suhteensa päättyy antikliimaksiin, Ritvan tuotua Turen ja Eliksen hänen kauppaansa, jossa hän harrastaa seksiä Eliksen kanssa, koska Ture ei pystynyt tekemään aloitetta. Tapahtuma vaikuttaa Tureen ja vaikka tämä ottaa asian tyynesti, hakeutuu hän paljon nuoremman vepsäläistytön seuraan ja tekee aloitteen tämän kanssa, päästen irti naiskauhustaan.

Vepsäläistytty Irja ystäväystyy Turen kanssa Eliksen ja Ritvan harrastaen seksiä viereisessä huoneessa. Tyttö on Turen sisäisen dialogin mukaan viaton ja ”kaikki muut naiset tuntuvat hänestä Baabelin portoilta” (KA:185). Ture ehdottaa, että vepsäläistytty tulisi hänen kanssaan takaisin Suomeen ja venäläisten joukkojen saapumisen olevanvain ajan kysymys. Tämä ei ole yhtään hänen kaltaistaan ja näin sanotaan myös sisäisessä dialogissa. Ture opettaa Irjaa polttamaan piippua saaden selville, että tämä soittaa myös harmonikkaa, Ture rupeaa pussaamaan ja halaamaan häntä. Muutos naisia kauhisteleavasta erakosta, isämäiseksi, naisen pelastavaksi sankariksi, on valmis. Parin suudellessa Ture kieltää itseään antamasta ruumiillisille haluille vallan. Luvattuaan itselleen olevan Irjalle kuin isä.

Turen vakaumus Abra-Melinin uskoon horjahtaa jo hahmon alkumetreilla, hänen rikottua erakoitumistaan, sosialisoidakseen naapurin rouvan kanssa. Hän jopa juo kahvin korviketta, tietämättä onko se sallittua uskon tiukoissa säännöksissä. Myöhemmin Äänislinnassa Ture juo korviketta, asian vaivaamatta häntä yhtään. Tämä muutos vakaumuksellisesta uskojasta pelkäksi katuvaiseksi ennustaa Turelle tapahtuvia muutoksia ja kehitystä. Turen ulkonäkö muuttuu myös, ensiksi naapurin rouvan luona, jossa hän saa hiustenleikkuun ja parranajon vastineeksi työstä ja myöhemmin Äänislinnassa, hänen pukeuduttua sotilasunivormuun. Nämä muutokset, vaikka ovat vain ulkoisia, saattavat kenties vaikuttaa Turen olemukseen, sillä hän kammosi omaa kuvaansa

nähdessään sen peilissä ennen kuin naapurin rouva siisti hänen hiuksiaan. Siisti ulkonäkö saattoi jopa antaa Turelle itsevarmuutta, johtaen epäsuorasti hahmon kehitykseen. Pään roikottaminen, joka on Turelle luonteenomaista, on pakko lopettaa korkea-arvoisten sotilaiden edessä, näiden vaatiessa sotilaallisen asennon jokaiselta uniformussa olevalta mieheltä. Uusi ryhdikkäämpi asento pakottaa Turen katsomaan muualle kuin lattialle ja uuden ulkonäön tavoin kohentaa Turen itsevarmuutta.

Epilogissa Ture on jazz-baarissa ja hänet pyydetään mukaan lavalle. Jo baarissa oleminen on Turelle suuri saavutus, verrattuna kirjan alussa yksin asustavaan erakkoon, mutta fakta että Ture hyväksyy kutsun ja leikkii bändin kanssa, luo kuvan uudesta Turesta, joka on itsevarma ja kenties jopa iloinen.

5.2. Ajatuksia ja tunteita

Läpi miltei koko kirjan Ture pysyy sivullisena hahmona, mutta viimeisessä osassa kirjan näkökulma ja kerronta siirtyy kokonaan Turen näkökulmaan, tehden hänestä päähenkilön. Tämä äkillinen käänös tapahtuu muiden päähenkilöiden kuoltua venäläisten väijytyksen seurauksena. Kerronta hyödyntää tämän jälkeen paljon vapaata epäsuoraa kerrontaa, esimerkiksi kuvaillen Turen vankikoppia jonkinlaisena varastohuoneena mikä ”haisee mullalta, joten ilmeisesti siinä on säilytetty perunoita” (KA:235). Tämä tapa kuvailla ympäristöä Turen havaintojen kautta, jatkuu läpi koko kirjan loppupuolen, kuten esimerkiksi venäläisten paitoja kuvaillaan ihaniksi ja puhtaiksi, vastakohtina Turen räsyisiin vaateisiin.

Turen ajatukset harvoin pääsivät valoon hänen ollessaan sivuhenkilö, mutta kerronnan siirtyessä lähes jokainen Turen ajatus kerrotaan lukijalle. Venäläinen nainen joka kiduttaa Turea, kuvaillaan kauneimmaksi naiseksi, ”jonka Ture on koko elämässään tavannut, niin eläväsilmainen ja iloinen” (KA:238), Turen diagnoosi hänen haavakuumeestaan sekä sisäinen väittely hyökätä vai olla hyökkäämättä venäläisten kimppuun näiden ruuan vuoksi, ovat kaikki esimerkkejä Turen sisäisestä monologista, jota lukijalle ei aikaisemmin kerrottu.

Kirjan päädyttyä lukijalle jää mieleen kuva Turesta hahmona, joka oman tahdonvoiman ansiosta voitti vastoinkäymiset ja selviytyi, toki arpien kanssa, sodan kauhuista. Pyöreäksi henkilöhahmoksi muokkautunut Ture hylkäsi vakaumuksensa, loi kontrasteja valinnoissaan ja myös päättyi päähenkilöksi oltua sivuhenkilönä miltei koko kirjan ajan.

6. Lopuksi

Kaksi aurinkoa kehittää monipuolisesti Ture Harmaa litteästä pyöreäksi henkilöahmoksi ja soveltaa taitavasti harmonikkaa symbolina tämän kehitykselle. Kuten kappaleessa 1. *Johdanto* mainittiin, hahmon omat havainnot ja kuvaus, kirjallinen kuvaus sekä muiden hahmojen kuvaus, vaikuttavat ja edistävät Turen kehitystä. Vaikka muut hahmot auttoivat Turea kehittymään, tämän omat valinnat ja teot olivat ne jotka loivat konfliktia hahmolle ja täten loivat pyöreän hahmon.

Sivuhenkilöstä päähenkilöksi muuttuminen auttoi vahvistamaan Turen kehitystä, antaen lukijalle tietoa Turen ajatuksista ja tunteista. Täysin pyöreänä henkilöahmona Ture pystyy viemään juonta eteenpäin, ja olemaan kiinnostava kontrastien kautta.

Muiden henkilöahmojen kuvaus Turesta muuttuu Turen kehittyessä, Elis alkaa tuntea sympatiaa henkilöä kohtaan, jolle hän ennen puhui alentavasti. Tytti toisaalta vähitellen kasvattaa kunnioitustaan Turea kohden. tämän auttaessa Tyttiä kirjoittamaan hänen musiikkiaan. Ritvan tunteet Turea kohtaan olisivat olleet kiinnostavia analysoida, jos hän olisi pysynyt yhteen seurassa päätökseen asti. Näin ei kuitenkaan tapahtunut ja Ritvan käsitys Turesta jää melko yksipuoliseksi.

Turen suhtautuminen muun muassa naisiin, ruokaan ja väkivaltaan käyvät läpi merkittäviä muutoksia, hänen löytäessään tahdonvoiman puhua Ritvalle, sääksien syönti ja pojan murha, luovat kaikki pyöreän henkilöahmon, omien konfliktien ja kontrastien kanssa.

Harmonikan käyttö symbolina Turelle luo hahmolle kiinteän aseman kirjan tulkinnassa. Rinnastus soittotaitojen ja sosiaalisten taitojen kehityksellä on kiinnostava kirjallinen keino, joka on onnistunut hyvin. Harmonikan soittamattomuus ja Turen hiljaisuus kulkevat käsi kädessä kohti yhtenäistä ääntä saavuttavaa Äänislinnaa. Kenties tämä paikka valittiin juuri siksi, että sen nimi sisältää sanan ääni. Molempien taitojen parantuessa myös Turen hahmon kehitys alkaa ja harmonikan tuhon yhteydessä myös Ture tuhotaan osittain.

Kaksi aurinkoa ei keskity pelkästään Tureen vaan muut henkilöt kuten Elis ja Tytti ovat myös analyysin ja arvostelun arvoisia kohteita. Esimerkiksi Eliksen moraalisia arvoja tai kirjassa esiintyvä musiikki voisivat olla tarkemman analyysin kohteena. Tässä analyysissä keskityttiin vain Tureen henkilöahmona, joten nämä asiat jäivät enemmän taka-alalle. Turen analyysistä on opittavissa, että vaikka jokin voisi aluksi vaikuttaa yksiulotteiselta, niin tarkemmin katsottuna se saattaakin olla moniulotteinen.

Sanamäärä: 3431 sanaa

Kirjallisuus

Kohdekirjallisuus

Röyhkä, Kauko 1996: *Kaksi aurinkoa*. Helsinki: LIKE

Tutkimuskirjallisuus

“*Hermeneuttinen analyysi*” moniste. Jyväskylän yliopisto

Koskela, Lasse & Rojola, Lea 2000: *Lukijan abc-kirja*. Helsinki: SKS

Rimmon-Kenan, Shlomith 1983: *Kertomuksen poetiikka*. Helsinki: SKS

Internet-lähteet

http://www.herrasmiestenkirjallisuuspiiri.fi/haastattelut/kauko_royhkae/ (luettu 28.8)

<http://lukeminen.fi/ajankohtaista/kauko-royhka-kirjoitti-vaihteeksi-sotaromaanin> (luettu 18.9)

<http://pomus.net/001826> (luettu 18.9)

<http://www.virtalehti.com/royhka.html> (luettu 28.8)